

právníci a podobně, nebo emancipované vlastenecky smýšlející ženy. Jde o dobu, kdy se národopis (etnologie) teprve formoval jako odborná disciplína a v praxi ji realizovali vzdělaní laici.

Josef Hofmann je typickým představitelem takového nadšence. Byl Němec a psal své životní dílo v době hospodářské krize, vypjatého nacionalizmu a fašizujících tendencí. V jeho textu však na rozdíl od některých současníků nenajdeme dehonestující nebo rasisticky zabarvené pasáže zaměřené na slovanské sousedy. Ti pro něj pouze neexistovali stejně tak, jako on pro ně. V kontextu doby je to pochopitelné.

Je dobře, že tato práce, obohacená o další cenné obrazové dokumenty, vyšla česky, s patřičnou pietou a zářmovaná kompetentním komentářem.

Irena Štěpánová
Praha

**Daniel DRÁPALA -
Lenka DRÁPALOVÁ -
Lucie UHLÍKOVÁ:
Valašsko sobě a národu.
Národopisná slavnost
Valašský rok 1925 a její
odkaz**

Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2025, 187 s.

U té snad nejvhodnější příležitosti, totiž v roce stého výročí konání

národopisné slavnosti Valašský rok 1925, vytvořila a připravila do tisku trojice předních moravských etnologů mimořádně zdařilou publikaci *Valašsko sobě a národu*, s podtitulem *Národopisná slavnost Valašský rok 1925 a její odkaz*. Onu trojici autorů představují Daniel Drápala, Lenka Drápalová a Lucie Uhlíková, přičemž dominantní podíl na daném opusu má prvně jmenovaný. Knihu vydala v roce 2025 instituce nejpopovlanější, totiž Národní muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, tedy instituce nejen dodnes významně působící v dané lokalitě, ale svým původem s oslavovanou akcí bytostně spjatá.

Jako vhodné se jeví samo rozvržení práce. Jednotlivé kapitoly (celkem 11) líčí postupně celý proces, jenž od vzniku myšlenky uspořádat takový podnik vedl přes všechna úskalí a diskrepance až k zdařilé realizaci celé akce. Vlastní obsah je zářmován úvodním pojednáním na straně jedné a závěrečným shrnutím na straně druhé, které jsou

z per všech tří zúčastněných autorů. Jádro vlastního líčení je pak dílem Daniela Drápaly, jenž v prvních sedmi kapitolách postupně rozvíjí důležité, možno říci základní okolnosti vzniku a realizace onoho národopisného podniku, vrcholícího v Rožnově pod Radhoštěm v létě roku 1925. Především uvádí čtenáře do širšího kontextu pořádání takových přehlídek lidové kultury, a to od samých kořenů v podobě saturování aristokratické kratochvíle přes další obdobné zábavní i oslavné podniky pro širší veřejnost až po regulérní národopisné slavnosti, jejichž model v podstatě vykristlizoval do posléze zavedené podoby v čase krajinských příprav legendární Národopisné výstavy československé, na kterou je ostatně v textu nejednou odkazováno.

Dále je zde pojednáno o samém vzniku myšlenky konání dané slavnosti, která rozvíjela strategii předchozích obdobných festivit z první poloviny dvacátých let minulého století v podobě Hanáckého roku a dvou Slováckých roků. Nevyhýbá se ani v lecčem choulostivé problematice vztahů jednotlivých významných valašských center (Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Meziříčí, Vsetín, Valašské Klobouky, Zlín), jež vedly i k rozmanitým tenzím mezi tamějšími národopisci a ctiteli valašské lidové kultury. Velice barvitě pak autor líčí samotný proces příprav Valašského roku, který rozhodně nebyl bezproblémový, ani bezkonfliktní. Je zde zhodnocena úloha rožnovského Muzejního spolku, zasvěceně

pojednáno je o četných praktických úkolech, které bylo nezbytné řešit. V adekvátním rozsahu je pak vylíčen vlastní program Valašského roku od základních obrysů programové náplně přes proces různých proměn až k finálnímu výsledku v podobě kompromisu mezi původní vizí a realitou skutečných možností dovést podnik k úspěšné realizaci.

Po následující kapitole Lenky Drápalové věnované problematice valašského kroje, v němž se na slavnosti etablovali zejména přími účastníci, ale také četní návštěvníci, což bylo jistě žádoucí, a kapitole Lucie Uhlíkové, líčící a hodnotící hudební a taneční stránku festivity, přistupuje k vlastnímu vylíčení slavnosti dvěma kapitolami opět Daniel Drápala. Ona tolik očekávaná chvíle vypukla v sobotu 18. července, aby pak slavnost pokračovala celou nedělí až do pondělí 20. července. Její náplň byla mimořádně pestrá, počínaje koncertem v lázeňském parku přes divadelní představení, průvody městem do areálu muzea v přírodě, kde byly předvedeny ukázky z každodenního života na Valašsku a pestrá skladba obřadů (obchůzkové obyčeje, velikonoční zvyky, masopustní zábavy, jiné vybrané kalendářní obyčeje, taneční pásma atd.).

Posléze hodnotí Daniel Drápala dozvuky Valašského roku, přičemž se vedle líčení jednoznačných pozitiv a celkového nadšeného ohlasu, které akce přinesla nejen pro český národopis, ale pro českou kulturu vůbec, objektivně nevyhýbá ani možnému rozladění

některých zainteresovaných osobností. Celý proces příprav i realizace slavnosti jistě výstižně charakterizují samy názvy jednotlivých kapitol, třeba však nadto ocenit i to, že každou z těchto kapitol uzavírá ještě zvláštní samostatné pojednání, vhodně doplňující její téma líčením některého vybraného problému či doprovodného rysu celé akce, což přispívá ke zpestření obsahu. Za každou kapitolou jsou pak uvedeny poznámky, uvádějící především patřičné zdroje poznání, odbornou literaturu a prameny. Knihu uzavírají čtyři texty scénářů zde předvedených zdramatizovaných lidových zvyků, zpracované Čeňkem Kramolišem a Metodějem Jahnem, na úplném konci nechybí pochopitelně souhrnný soupis pramenů a literatury.

K pozitivům knihy patří samo literární zpracování kapitol publikace, které je zcela vyrovnané a na vysoké úrovni, kniha je napsána adekvátně odborným kultivovaným stylem, současně velice čtivým a srozumitelným pro široké čtenářské vrstvy. Děj knihy není přehlacen nekonečným proudem informací a údajů, jde tudíž o dílo neobyčejně poutavé. Barvitost líčení zvyšují četné citáty z nejruznějších dobových pramenů. Dovolím si proto konstatovat, že ač jde o dílo navýsost odborné, věnované vskutku realistickému vyličení a vědeckému zhodnocení prozkoumané problematiky zasazené do patřičného dějinného kontextu, čte se tato půvabná kniha od začátku do samého konce skutečně jak poutavý román.

Rovněž je třeba ocenit mimořádně velké množství vybraných ilustrací, které se autorům podařilo shromáždit z různých zdrojů – včetně vlastních sbírek – a uveřejnit zde ve vskutku výtečné kvalitě. Vyobrazení velice vhodně dokumentují popisovanou problematiku, čtená z nich jsou nepochybně zvláště cenná, nadto jsou zde zpřístupněna poprvé.

Publikaci Daniela Drápaly, Lenky Drápalové a Lucie Uhlíkové, přehledně pojednávající o významné národopisné akci v dávné minulosti v celé šíři jejích příprav i vlastního provedení i zasvěceně hodnotící její odborný, kulturní, společenský i národní význam, tak můžeme směle pokládat nejen za zdařilou, ale nadto za vysloveně modelovou. Může a měla by sloužit dalším badatelům jako vzor i návod k pojednání o dalších obdobných festivalech, jichž se u nás uskutečnilo v minulosti velké množství, a neměly by být zapominány. Ostatně k hodnotě takto precizně zpracovaného díla přispívá už samo jeho téma: národopisné slavnosti vždy představovaly významné odborné, ale i kulturní podniky, jež formovaly a šířily vlastenecké smýšlení v konkrétním prostředí, v dané době a přispívaly k formování českého národopisu – nejen na Moravě – jako takového.

Karel Altman

Etnologický ústav AV ČR Brno